

166.477

575934

ADALÉKOK, JEGYZETEK ÉS ÉRTEKEZÉSEK
A MAGYARORSZÁGI LATIN IRODALOM TÖRTÉNETÉHEZ

SZERKESZTI JUHÁSZ LÁSZLÓ

I.

Adalékok az 1437—1490. évekből

1. Sírvers I. Ulászlóra. — 2. Georgius Valagussa. — 3. Vitéz János. — 4. Publius Gregorius Tifernas. — 5. Georgius Peuerbachius. — 6. Raphael Zovenzonius. — 7. Ioannes de Regiomonte. — 8. Sebastianus Salvinus. — 9. Callimachus Experiens. — 10. Angelus Politianus. — 11. Ioannes Garzo. — 12. Bibliotheca Corvina.

ÍRTA

JUHÁSZ LÁSZLÓ

MTA
KIK

1931.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

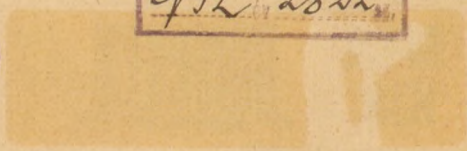
MAGYARORSZÁGI TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Általános az 1837-1890. években

I. rész: 1. Németország — 2. Franciaország — 3. Anglia — 4. Hollandia — 5. Svájc — 6. Spanyolország — 7. Portugália — 8. Olaszország — 9. Görögország — 10. Törökország — 11. Észak-Amerika — 12. Dél-Amerika — 13. Ausztria — 14. Magyarország — 15. Magyarország — 16. Magyarország — 17. Magyarország — 18. Magyarország — 19. Magyarország — 20. Magyarország — 21. Magyarország — 22. Magyarország — 23. Magyarország — 24. Magyarország — 25. Magyarország — 26. Magyarország — 27. Magyarország — 28. Magyarország — 29. Magyarország — 30. Magyarország — 31. Magyarország — 32. Magyarország — 33. Magyarország — 34. Magyarország — 35. Magyarország — 36. Magyarország — 37. Magyarország — 38. Magyarország — 39. Magyarország — 40. Magyarország — 41. Magyarország — 42. Magyarország — 43. Magyarország — 44. Magyarország — 45. Magyarország — 46. Magyarország — 47. Magyarország — 48. Magyarország — 49. Magyarország — 50. Magyarország — 51. Magyarország — 52. Magyarország — 53. Magyarország — 54. Magyarország — 55. Magyarország — 56. Magyarország — 57. Magyarország — 58. Magyarország — 59. Magyarország — 60. Magyarország — 61. Magyarország — 62. Magyarország — 63. Magyarország — 64. Magyarország — 65. Magyarország — 66. Magyarország — 67. Magyarország — 68. Magyarország — 69. Magyarország — 70. Magyarország — 71. Magyarország — 72. Magyarország — 73. Magyarország — 74. Magyarország — 75. Magyarország — 76. Magyarország — 77. Magyarország — 78. Magyarország — 79. Magyarország — 80. Magyarország — 81. Magyarország — 82. Magyarország — 83. Magyarország — 84. Magyarország — 85. Magyarország — 86. Magyarország — 87. Magyarország — 88. Magyarország — 89. Magyarország — 90. Magyarország — 91. Magyarország — 92. Magyarország — 93. Magyarország — 94. Magyarország — 95. Magyarország — 96. Magyarország — 97. Magyarország — 98. Magyarország — 99. Magyarország — 100. Magyarország

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

M. T. AKAD. KÖNYVTÁRA
Növekedéskönyvtár
1932. 2822.

ELŐSZÓ

E sorozat megindításával egy ily célt szolgáló folyóirat hiányát akarom pótolni. A magyarországi latin irodalomra vonatkozó emlékeknek ily módon való összegyűjtését — amint ezt Ábel még nagyobb rendelkezésére álló anyaggal megtehetette, utána pedig mások is kevesebb adalékkal — a magyarországi latin irodalom történetének leendő megírására célozva mindenekelőtt igen fontosnak tartom.

Eppen azért legyen szabad itt e helyen bejelentenem, hogy egyidejűleg *Monumenta Latina litteraturam Hungaricam illustrantia* címmel egy másik sorozatot indítottam. Ennek célja az, hogy az irodalmunkra vonatkozó összes emlékeket, melyek több helyen, szétszórva, rendszertelenül, legtöbbszörre számos hibával jelentek meg, sorozatban, egységesen összegyűjtsem. E sorozatban csak a külföldi íróknak* magyar vonatkozású kisebb irodalmi emlékeit adom ki az összes ismert kéziratok, sőt lehetőleg az összes nyomtatványok figyelembe vételével a szöveg lehető legpontosabb megállapítása céljából, latin nyelven, szövegkritikai jegyzetekkel kísérvé.

E sorozatnak egyelőre 6 kötetét állapítottam meg, melyekben az emlékeket 1526-ig fogom közzétenni. E kötetek a következő kisebb korszakok emlékeit fogják felölelni: I. 1437-ig, II. 1437—1458., III. 1458—72. IV. 1472—1490., V. 1490—1516., VI. 1516—1526. — A köteteken (*tomi*) belül részeket (*partes*) állapítottam meg, melyek mindegyike 6 füzetből (*fasciculi*) fog állni. Az egyes kötetek tehát az emlékek nagy számához képest több részből is állhatnak. — Egyidejűleg a III. kötet I. részének I. füzete és a IV. kötet I. részének I. füzete megjelent.

Külföldi tanulmányaimat, melyek eredményének egy kis részét nyújtom e füzetben, elsősorban a magyar államtól nyert ösztöndíjon végeztem.

Szeged, 1931. október hó.

J. L.

---

* A külföldi íróknak nagyobb magyar vonatkozású és egyéb munkáit, valamint a magyar írók műveit az általam szerkesztett *Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum* c. sorozatban adom ki.

1. Sírvers I. Ulászlóra.

A párisi Bibliothèque Nationale-ban a Cod. Paris. Lat. 6781. sz. XV. sz.-i papír-kéziratában (fol. 140r) egy eddig ismeretlen sírverset találtam I. Ulászlóra ismeretlen szerzõtöl. A sikerült vers a következõ:¹

Epitaphium regis Ungarici.

Danubii ad ripas primo rex flore iuventae

Caesus pro patria cum patria hic iaceo.

Nec queror, immitti quod sum prostratus ab hoste,

Sed quod me reges deseruere pii,

Qui, dum alia ex aliis inter se proelia miscent, 5

Meque et se rabidis hostibus obiiciunt.

I. Ulászlóra írt költemények tehát ismét gyarapodtak egy-egyel. Az eddig ismert költemények közül az egyiket Janus Pannoniusnak tulajdonították,² a másiknak a szerzője szintén ismeretlen.³

¹ *Var. lect.:* 1. iuventae] iuventae *cod.* — 2. Caesus] Cesus *cod.* — 3. proelia] prelia *cod.*

² Teleki Sámuel adta ki Janus Pannonius műveinek I. kötetében: Iani Pannonii Poemata, Traiecti ad Rhenum, 1784., 690. l. — Hegedüs István (Irodalomtörténeti tanulmányok az olasz könyvtárakban. Irodalomtörténeti Közlemények 1898., 195. és 353. II.) »felfedezni remélte« ezt az epigrammát a vatikáni könyvtár Bibl. Reg. Suecorum 507. sz. XV. sz.-i kéziratában, a foliót (117.) azonban, melyre a tárgyi katalógus utal, kiszakították. Lehet, hogy nem a Janusnak tulajdonított költemény volt a kéziratban, hanem talán egy ismeretlené. E kéziratot a vatikáni könyvtárban folytatott egyébirányú tanulmányaim miatt még nem nézhettem meg. — Huszti (Janus Pannonius, Pécs, 1931., 391. l.) ezt mondja: »Megnyugtató szöveg-hagyomány hiányában a problémát nem látom eldönthetőnek. Egy ilyen rövid epigramma szövege nem nyújt elegendő támpontot a szerző személyének megállapítására.« — Véleményem szerint Janus nagy híre lehetett az, mely a szerzőséget neki tulajdonította. Lehet, hogy a véletlen még felveti e költemény egyik kéziratát s akkor esetleg a szerző nevét is megtudjuk.

³ E hosszú költemény még kiadatlan; a krakkói egyetemi Jagello-könyvtárban (Biblioteka Jagiellońska) az 1954. B B. XXVII. 4. sz. kódexben (a kézirat e részének írása XV. sz.-i) a 395–99. ll.-on található. (L. Csontos: A krakkói könyvtár hazai vonatkozású kéziratái. Magyar Könyv-Szemle 1882., 391–92. II.) — Mazzatinti Inventari dei manoscritti delle biblioteche d'Italia I. k.-ben találtam, hogy Fabrianóban (Biblioteca Comunale) a 44. [6202.] sz. kéziratban egy Carmen de Uladislaio rege Poloniae van. Lehetséges, hogy I. Ulászló halálára írták ezt a költeményt is, melynek szerzője a katalógus szerint névtelen.

2. Georgius Valagussa.

Valagussának Janus Pannoniushoz írt négy levelét Huszti József fedezte fel a Bibliotheca Laurentiana egyik kódexében,¹ imént megjelent monográfiájában² pedig elég részletesen szól e levelekről, melyek sok becses adatot szolgáltatnak Janus életkörülményeinek tisztázásához. E kéziratot tanulmányozva és egy leendő kiadás³ számára az összes leveleket másolatban megszerezve Valagussának Gregorius Guarinushoz írt hosszú levelében⁴ Janusra vonatkozó érdekes adatokat találtam. Ez adatok ha nem is mondanak nekünk sok újat, a kortársak részéről is többször hangoztatott elismerő szavakat Janus nagy emlékezőtehetségéről,⁵ nemkülönben azt is, hogy őt ifjúkori sikerei révén a latin irodalmi élet leendő csillagának tekintették. Bár nem akarok kalandos feltevésekbe bocsátkozni, mégsem hallgathatom el azt a gyanumat, hogy Valagussának Janusra mondott *sane si modo vivat* kifejezése esetleg Janus egy súlyos betegségére vonatkozik. Sabbadini,⁶ ki e levélből egyéb vonatkozásai miatt több sort idéz, a levelet 1452-ből Ferrarából valónak mondja,⁷ vagyis Valagussa akkor együtt volt Janusszal.

A levélnek Janusra vonatkozó része a következő (miután Valagussa korának és az ókornak kiváló férfiairól magasztaló szavakat mondott):

... Sic nunc quoque per omnem Italiam ingenia his sane comparanda confluunt. Taceo ea, quae adhuc quasi latentia germina in gymnasiis occant, quae tempore non prolixo praeclarissimos fructus irrumpent sicque et ipsi inter maximos viros numerabuntur, quorum te principem fore non dubito, iam tibi omnia tam Graeca, quam Latina cognita puto, philosophiae quoque ac medicinae tantum indulxisti, ut iam merito doctoratus insignia acceperis. Perge igitur, ut quemadmodum nos omnes, id est tui aequales superasti, sic veteranos quoque post te relinquere contendis. Post te longe vestigia sequar Iohannem illum Pannonium amplexus, quo pugile in aciem virtutis descendam, qui, sane si modo vivat, erit alter ab illo, quem Palladis sinu, ut poetae dicerent, nutritum credo. Illud sane inter ceteras obstupendas viri virtutes admirer, imprimis est, quod nunquam quicquam legit, audivit, scripsit, quod optime quoque memoria non teneat. O admirabilem memoriam paucis, ut puto, credibilem, quod tu verissimum saepius es expertus, quare nullo pacto dubitandum est eum quoddam iubar linguae Latinae esse futurum. Quare ut iam taceat epistola, me aliquid felicitatis ex hac vestra consuetudine.

quod vobis sub Guarino condiscipulus fuerim, quod una vixerim, comederim, dormierim, consecuturum apud posteros puto. Vale.

¹ Acquisti e Doni 227., fol. 102r—105r. — A kézirat 186 folióból áll.

² Janus Pannonius, Pécs, 1931., 35., 68., 143—47., 173—74., 327, 344., 355. — Huszti e leveleket külön feldolgozta és kiadásra elkészítette, mely a római R. Accademia d'Ungheria első évkönyvében olasz nyelven fog megjelenni. (L. i. m. 327. l.)

³ A Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum c. általam szerkesztett sorozatban.

⁴ Fol. 83r—84v.; a Janusra vonatkozó rész, melyet közlök, a levél végén (fol. 84r—v) van.

⁵ L. Huszti, i. m. 24—28., 288—89. ll.

⁶ Epistolario di Guarino Veronese, I—III., Venezia 1915—1919. III. k. 463. l.

⁷ Valagussának Janushoz írt első levele 1454-ből való. (L. Huszti i. m. 143. l.).

3. Vitéz János.

A cambridge-i egyetem könyvtárában (University Library) Vitéz János két, eddig már ismert beszédének kéziratát találtam. E kettő Fraknói kiadásában¹ az 1452. márc. 23-án és 27-én tartott beszéd, vagyis az I. és II. A kódex a XV. századból való; jelzete H. h. I. 7., a beszédek a 41v—52r és 52v—53v-n foglalnak helyet.

Vitéz János beszédeinek minden egyes kézírata egy leendő kiadás² szempontjából igen nagyfontosságú, mert eddig kiadott beszédei (4) csak egy-egy kézíratra, sőt azoknak hibás másolatára támaszkodtak.³

¹ A magyar kiadás: Zrednai Vitéz János nagyváradi püspök politikai beszédei és Aeneas Sylvius Piccolomini Vitéz Jánoshoz intézett levelei 1453—1457. Közrebocsátja Fraknói Vilmos. Budapest, 1878. — E kiadás kinyomtatása után nyomban ismeretessé lett egy drezdai kéziratban lévő beszéd, amikor Fraknói még ugyanabban az évben a magyar kiadás szedésének felhasználásával egy latin kiadást rendezett sajtó alá: Ioannis Vitéz de Zredna episcopi Varadiensis in Hungaria orationes in causa expeditionis contra Turcas habitae, item Aeneae Sylvii epistolae ad eundem exaratae. 1453—1457. Edidit Dr. Guilelmus Fraknói. Budapestini, 1878.

² E kiadáson jelenleg dolgozom s a kéziratok egyrészét már tanulmányoztam. A Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum c. sorozatban fog megjelenni.

³ Vitéz János beszédeiről eddig a következő kéziratok voltak isme-

retesek. Prága, a káptalani könyvtár egyik kézírata, Fraknói a kódex jelzetét nem adja. (L. Fraknói: Vitéz János levelei és beszédei. Magyar Könyv-Szemle, 1887., 59—62. II. A cikkben nagyon sok a sajtóhiba.) E kéziratból még öt beszéd kiadatlan, a másik két beszéd a magyar és a latin kiadás I. és II. beszéde. — Melk: Nr. 736. (N. 13.) 255r—256v. Pray (Annales regum Hungariae, I—V., Vindobona, 1763—70., III. 164—66. II.) ebből a kéziratból adta ki legelőször, után Fraknói (a magyar kiadásban III., a latin kiadásban IV. beszéd). — München: Clm. 4016.; ebből adta ki Fraknói a magyar és latin kiadás I. és II. beszédét. Clm. 4842. fol. 43r—44v; a magyar kiadás III., a latin kiadás IV. beszédét tartalmazza; e kéziratot Fraknói, midőn a beszédeket kiadta, még nem ismerte. (L. Fraknói: Carvajal János bibornok magyarországi követségei 1448—1461. Budapest, 1889., 26. lap, 1. jegyzet.) — Drezda. A levéltár egyik kéziratából (számát nem közli) adta ki Fraknói a latin kiadás III. beszédét.

4. Publius Gregorius Tifernas.

Huszt József¹ az *Analecta Novában*² közölt egyik költemény szerzőjét, ki eddig ismeretlen volt, olaszországi kéziratok alapján Gregorius Tifernas személyében felismerte. Az epitaphiumot V. László halálára írta Tifernas s számos másolatban terjedt el, sőt incunabulumban is megjelent, amint erről főként Huszt nyomán haladva kutatásaim folyamán meggyőződtem.

E költeménynek eddig a következő 3 kézírata volt ismeretes: Münchenben Clm. 476.,³ melyből Ábel másolta le, Huszt pedig megalálta Rómában a Cod. Urb. Lat. 353. és a venedei Bibl. Marciana Cl. XII. 8. (4161.) sz. kéziratában. Míg a müncheni nem tünteti fel a költemény szerzőjét, addig a két olaszországi kézirat Tifernas költeményei közt van.

A költemény kézíratainak számát 3 kézirattal gyarapítottam: 1. A párisi Bibliothèque Nationale-ban Cod. Paris. Lat. 8229.,⁴ a müncheni Clm. 369.,⁵ melyeknél a szerző neve nincs felírva, és a firenzei Bibl. Laur.-ban Plut. 91., sup. 49.,⁶ mely Tifernasnak (Gregorii Tiphernii) költeményei közt található. — Végül a költeményt a firenzei Bibliotheca Riccardianában Tifernas költeményeit tartalmazó incunabulumban is felleltem.⁷

¹ Egyetemes Philologiai Közlöny 1928., 50—51. II. Ugyanő megemlíti Delaruelle-nek Tifernasról írt munkáját.

² *Analecta Nova ad historiam renescentium in Hungaria litterarum spectantia. Ex scriptis ab Eugenio Abel relictis cum commentariis edidit partimque auxit Stephanus Hegedüs. Budapestini, 1903., 9. l.*

³ Fol. 249r (az *Analecta Novában* [8. l. 1. jegyzet] tévesen fol. 289.).

⁴ Fol. 131r. E kéziratban a költemény címe: Epi. in Ladislaum regem Pavonie.

⁵ Fol. 108v.; a költeményből hiányzik a 7. és 8. sor.

⁶ Fol. 58r. A költeményből e kódexben csak az első négy sor van meg.

⁷ L. Hain, Repertorium bibliographicum 8042. sz.; valószínű, hogy a 8041. sz.-ban is megvan. — V. Lászlóra írt epitaphiumok található még Münchenben Clm. 19651., fol. 8. (I. Csontos: A müncheni könyvtár hazai vonatkozású kéziratai, Magyar Könyv-Szemle, 1882., 223. l.), Clm. 8482., azonkívül egy nyomtatványban (nem incunabulum), melyet Bartalus látott Göttweighben (Bartalus István jelentése felsőausztriai kolostoroknak Magyarországot illető kézíratairól és nyomtatványairól a Magyar Akadémiahoz, Pest, 1870., 26. l.: Anonymi Lessus in obitum Ladislai Posthumi); ezekről egyelőre nem tudom, hogy azonosak-e Tifernas költeményével (utóbb szerezttem ugyanis a müncheniekről tudomást). — Arezóban, Perugiában, Pistojában és Ravennában Tifernas költeményeinek kéziratai található; hogy ezekben megvan-e az epitaphium, egyelőre nem tudom (az adatokat Mazzatinti: Inventari dei manoscritti delle biblioteche d'Italia c. munka köteteiből irtam ki). — Tifernas e költeményét a Monumenta c. sorozat II. kötetében fogom kiadni az összes ismert kéziratok bevonásával.

5. Georgius Peuerbachius.

Gothában a hercegi könyvtárban Peuerbach Tabulae Waradienses c. munkájának kéziratát találtam Canones Tabularum Waradiensium címmel Vitéz Jánosnak ajánlva. A kódex jelzete: A. Chart. 868. E munkának eddig csak egy kézirata¹ volt ismeretes, melyből Ábel a dedícatiót kiadta.²

¹ Cod. Vind. Lat. 5291.

² Analecta ad historiam renescentium in Hungaria litterarum spectantia. Budapestini—Lipsiae, 1880., 176—77. ll. (számos hibával). — Peuerbach e munkájának nyomtatványaiban a Vitézhez szóló ajánlás nincs kiadva. (L. Fraknoi: Vitéz János esztergomi érsek élete. Budapest, 1879., 159. l., 1. jegyzet.) — E dedícatiót egyébként az Előszóban jelzett Monumenta c. sorozatban fogom újra kiadni.

6. Raphael Zovenzonius.

Huszti József¹ tisztázta azt, hogy Janus Pannonius levelei közt² szereplő címzett: Raphael Tonenzonius azonos Raphael Zovenzonius humanistával.³ E nyomon elindulva olaszországi kutatásaim folyamán egyéb ismert magyar vonatkozású munkáján⁴ kívül mások után is nyomozva a véletlen ke-

zembe adta Sambucustól⁵ Janus neve alatt kiadott költemény szerzőjét Zovenzonius személyében. E költemény a Teleki-féle kiadásban⁶ a II. könyv 24. epigrammája: In Epiphaniam, sapphói versformában írva.

Sambucustól Telekiig eltelt csaknem 200 év alatt, bár többen⁷ adták ki ez idő alatt Janus költeményeit és magyarázták azokat, senki sem vonta kétségbe e költeménynek szerzőségét. Teleki Sámuel már véglegesen elvitatja Janustól e költeményt. Utána 100 év múlva Fejérpataky László⁸ megtalálta Német-újjárott e költeményt egy 16. sz.-i bejegyzésű 15. sz.-i magyarországi breviariumban Io. episcopi Quincecclesiensis de Epiphania Domini carmen címmel. Lehetséges, hogy e felfedezés alapján tartja ezután Hegedüs István⁹ teljes határozottsággal Janusénak e költeményt. Huszti József¹⁰ szerint »a belső okok kétségtelenül Janus szerzősége ellen szólnak« és »hajlandó« »Teleki véleményéhez csatlakozni«. — Valóban, a költemény tartalmánál, de versformájánál fogva is felkelti a gyanút.

Ily előzmények után nem kis nyereségnek tartom kutatásomnak azt az eredményét, hogy megtalálva e költeménynek Zovenzonius személyében a szerzőjét, e vitás kérdésnek egyszersmindenkörre végét vethettem. E verset Carmina illustrium poetarum Italarum c. 11 kötetes munka¹¹ 11. kötetének 480—81. lapjain találtam meg Raphael Zorenzonius (*sic*) költeményei között a következő címmel: Sapphicum in Natali Domini. Mivel e kiadás variáns lectiói sem a Sambucus kiadásával sem a német-újjári kéziratéival egyáltalában nem egyeznek meg, s mivel Sambucus szövege csak kevésben tér el a német-újjáriétól, ebből következik, hogy Sambucus e költemény kéziratát vagy a német-újjári kéziratból, vagy olyanból, melyből maga a német-újjári is származik, másolta le.¹² Mindenesetre Sambucus jóhiszemű eljárása e kérdésben tisztázva van.

Minthogy Janus és Zovenzonius közt fennállott a levélbeli összeköttetés, lehetséges, hogy éppen e kapcsolat révén került Magyarországra esetleg éppen Janus költeményeivel együtt forgalomba e költemény, amiből a tévedés legjobban lenne megmagyarázható.

¹ Janus Pannonius, Pécs, 1931., 376. l., 63. jegyzet.

² A levelet Janus többi levelével együtt a Héderváry-kódex tartotta fenn számunkra: 88. levél, fol. 86v—87v. (L. Décsényi: Mátyás király leveleskönyve a gróf Khuen-Héderváry család könyvtárában. Magyar Könyv-Szemle, 1891., 170. l.) Ebből adta ki Kelez (Epistolae Matthiae Corvini regis Hungariae, Cassoviae, 1744. 100—02. ll.), majd Teleki (Iani Pannonii opusculorum pars altera, Traiecti ad Rhenum, 1784., 87—88. ll.). L. Fraknoi: Mátyás király magyar diplomatai, Századok, 1898., 11. l.

³ A reá vonatkozó irodalmat nyújtja Huszti i. m.-ban több helyen: 341—42., 373., 376. lk.

⁴ *Concitatio principum Christianorum in Turcum c.* »bizonyos szempontból magyar vonatkozású« költeményét találta Huszti (i. m. 376. l.) Velencében. — E költemény már a XV. sz.-ban (évsz. n.) nyomtatásban is megjelent Velencében. (L. Hain: 16.289.) E hat folióból álló incunabulum tartalma Hain szerint: *Carmen concitatorium ad principes Christianos in Turcum és Sapphicum carmen eiusdem actem Tergestae coram D. Friderico Caes. Aug.*

⁵ *Iani Pannonii episcopi Quinqueecclesiensis, illius antiquis vatibus comparandi, recentioribus certe antepoenendi, quae uspiam reperiri adhuc potuerunt, omnia. Viennae Austriae, 1569.* — Sambucusnak az 1559-iki páduai kiadásában e költemény nincs meg. (L. Fináczy: *Janus Pannonius egy ismeretlen kiadása. Egyetemes Philologiai Közlöny, 1888., 764. l.*) Hogy Sambucus a költemény kéziratát hol találta, nem adja tudunkra.

⁶ *Iani Pannonii Poemata. Pars prima. Traiecti ad Rhenum, 1784. pp. 658—60. V. ö. ugyanő: Iani Pannonii Opusculorum pars altera, ugyanott, ugyanakkor, 414. l.*

⁷ *Ioannes Philippus Pareus 1619-ben Frankfurtban a Delitiae Poetarum Hungaricorum c. munkában. — 1727-ben (hely nélkül) a Delitiae Poetarum Hungaricorum-ban. — 1754-ben Norbertus Conradi Iani Pannonii Quinque Ecclesiarum episcopi libri III. Poematum, Elegiarum et Epigrammatum c. 1754-es budai kiadásában 301—02. lk-on.*

⁸ A német-újvári szent ferenczrendi zárda könyvtára. *Magyar Könyv-Szemle, 1883., 107—09. lk.*

⁹ *Joannes Pannonius éneke. Irodalomtörténeti Közlemények 1900. 244. l. és Janus Pannonius vallásos költeményei. Akadémiai Értesítő, 1913. 163. l.*

¹⁰ I. m. 393—94. lk.

¹¹ Firenzében adták ki 1719—26.

¹² *Variantes lectiones: Z(ovenzonius névvel kiadott nyomtatvány), N(émet-újvári kódex), S(ambucus kiadása), B(udai kiadás). — 2. cubat] iacet Z — 3. cognoscit] agnoscit Z — 4. triumphis] triumphum N — 11. ut omittit S — 15. deponunt] depromunt N — 17. suscipit] suspicit Z (mint Teleki is sejtette) — parentem] Mariam Z — 19. iustus] visus Z (Teleki is gyanította a szöveg romlását) — 22. redeunt] recedunt N — 25. Cautus] Captus Z — 30. Concinat] Concinunt Z — 31. Spiritu] Spiritui B*

7. Ioannes de Regiomonte.

Schier a *Memoria Academiae Istropolitanae seu Posoniensis*¹ c. munkájában említi, hogy Regiomontanus *Tabula primi mobilis c. Mátyás királynak ajánlott munkája* Bécsben a *Bibliotheca Windhagianában* megvan. Schiernek e munkája 1774-ben jelent meg. Még abban az évtizedben a dominikánu-

sok e könyvtár kézíratainak nagyrésztét a jelenlegi National-Bibliothekba kebelezték be. Megtaláltam e kódexet a könyvtárban Cod. Vind. Lat. 5291. sz.² alatt.

¹ Bécsben jelent meg. A kéziratot a 43. l.-on említi meg. A Mátyás királynak szóló ajánlás az *Analecta Novában* jelent meg; Abel másolta le egy krakkói kéziratból és ebből adta ki Hegedüs a 433—39. ll.-on. Az ajánlás tulajdonképen csak a 436. oldal *brevitas* szaváig (alulról a 13. sor) tart, mely után a bécsi kódexben Regiomontanusnak Mátyáshoz intézett szavai olvashatók. E részt Schier adta ki i.m. 44. lapján. Abel az 594. számú krakkói kéziratból másolta le a *dedicatiót*; azóta ismertségre lett ugyanott a 600. sz. kódex is. (L. Csontos: A krakkói könyvtár hazai vonatkozású kézíratai. Magyar Könyvszemle, 1882., 386. l.) Regiomontanus e munkája egyébként többször megjelent nyomtatásban is. — A *dedicatiót* a *Monumenta c. sorozat* III. kötetében fogom közzétenni.

² E kézirat tartalmazza még Peuerbachnak *Tabulae Varadienses c.* munkáját. (L. e füzetben 8. l.)

8. Sebastianus Salvinus.

Ismeretes, hogy Salvinus, kinek aránylag nem kis szerep jutott a magyar humanizmus történetében,¹ felajánlotta egyik munkáját Báthori Miklósnak.² E *dedicált* munkát (Salvinus kezeírása) tartalmazó firenzei kódex (Cod. Magliabecch. XXXIV. 72., a Biblioteca Nazionaleban) a felajánlott munka után még másik két munkát is tartalmaz, melyeknél Salvinus az ajánló sorok előtt üres helyet hagyott annak neve számára, akinek a munkát *dedicálta* volna. — A *Bibliotheca Riccardiana*-ban találtam egy kéziratot (1454), melyet Salvinus másolt le a *Bibl. Nazionaleban* lévő kódexből; ebben a kéziratban azonban Salvinus már a második munkát is Báthorinak *dedicálta*. E kódex Salvinusnak *De lotione pedum c.* beszédét is tartalmazza, melyet senkinek sem ajánlott s a második és harmadik munkája között helyezett el, míg a harmadik művének *dedicatiója* előtt még mindig hely van hagyva ebben a kéziratban is. Hogy Salvinus végül ezt a munkát is Báthorinak ajánlotta-e, azt az eredeti *dedicált* példány elvesztével már meg nem állapíthatjuk, csak gondoljuk, mert a négy munka együtvéve sem nagy terjedelmű. A Huszti által felfedezett vatikáni kéziratban Salvinusnak Báthorihoz intézett egyik levele kísérelésként szolgált a *Contra Iudaeorum proterviam etc. c.* neki *dedicált* munkához. Ebből az látszik, hogy amikor Salvinus e levelet írta, akkor még csak ezt a munkát akarta Báthorinak ajánlani, de az is lehetséges, hogy rövidség kedvéért csak ezt a munkát nevezte meg. Legvalószínűbbnek tar-

tom, hogy 1477-ben,³ esetleg a következőben elküldte Báthorinak a *Contra Iudaeorum proterviam* c. munkát, majd nem-sokára ezután a *De sacramento* c. munkával is elkészült, ezt is Báthorinak ajánlotta és külön kötetben elküldte neki.

E kéziratokban Salvinusnak a következő munkái maradtak reánk: 1. *Rabbi Samuel Iudaeus Contra Iudaeorum proterviam inanemque in dies spem* c. munkájának átdolgozása; mindkét kéziratban Báthorinak szóló ajánlással. 2. *De sacramento*; a Bibl. Naz. kéziratában üres hellyel, a Bibl. Riccardiana kódexében Báthorinak van ajánlva. A munkához mindkét kéziratban egy prózában írt és egy verses dedicatio van előrebocsátva.⁴ 3. *De lotione pedum*; csak a Bibl. Riccard. kéziratában, ajánló-sorok nélkül. 4. *Consideratio seu interpretatio brevis omnium psalmodum Davit, canticorum hymnorumque aliorum prophetarum atque sanctorum et gratiarum eis contentarum orationisque dominicae*;⁵ mindkét kéziratban üres hely van hagyva az ajánlás előtt a név számára, akinek Salvinus később dediciálni szándékozott e munkát.

A Báthori Miklóshoz intézett dedicatiók a következők:⁶

1.

Sebastianus Salvinus Nicolao Batoro Pannonio, episcopo Vacienti suppliciter se commendat.

Rabbi Samuelem Iudaeum contra Iudaeorum proterviam inanemque in dies spem tibi dedico, venerande pater, non, Herele, ut te mihi utcumque promerear aut fructum sentiam aliquem iudicii tui de me, sed ut meam observantiam, quae in te summa mihi est, semper agnoscas incredulique Iudaei a te tandem ratione convicti patiantur telis vulnera facta suis. Quem verti, ut potui utque eius materia patitur, elegantius seu interpretis seu, qui exscripsere, vitio barbarum ac pene corruptum a rabbi Samuele Iudaeo ad rabbi Isaac synagogae principem Arabicis, ut nonnulli putant, litteris prius scriptum. Qui cum ex Arabico in Graecum seu Latinum, immo, ut dixi, barbarum ab Alphonso Hispano ad pontificem Benedictum duodecimum anno almae salutis millesimo tricentesimo trigesimo nono, quinto sui anno pontificatus, fuerit iam traductus, eiusmodi interpretatione Benedictus ipse Metrocotoniorem episcopatum Alphonsum praesesse voluit. Quod immeritus neque postulo, neque requiro, sed ut solito more semper me ames. Pertractat itaque rabbi Samuel vir acerrimi ingenii Hebraicae, Maumethanae Christianaeque legis peritissimus, quid divini prophetae vaticinentur, hoc est, solam Christianorum fidem esse veram Christumque nostrum verum deum et hominem extitisse atque ad sua dicta clarius enodanda testimonia prophetarum diffusius ac planius id ipsum

confirmantium in medium adducit, quo pacto venerit iam Messias neque venturus sit amplius, nisi vivos ac mortuos tandem, iudicaturus. Sed quoniam ea sana fides est, qua vere credimus neminem grandioris aut minoris aetatis contagionem mortis obligationemque peccati, nisi uno dei atque hominum medio, Christo Iesu evadere posse, ut libro correptionis et gratiae refert Aurelius Augustinus. Par esse videtur, ut verum medium principium absque principio finem omnium absque fine totis viribus perquiramus, sine quo vera salus esse nequit. Est enim solus salus omnium deus immortalis, via, veritas et vita. Itaque a verae aeternaeque vitae fine non deviare non potest, qui recta non ingreditur, ut perfidi Iudaei, qui audientes non audiunt, intelligentes non intelligunt, videntes non vident. Confusio et controversia, quorum in hoc ostenditur, quia primi eorum legis periti invicem repugnant, ut cuique eos recte intelligenti patere potest. Falsum, ut noster Aristoteles ait, sibi ipsi repugnat, a vero ea ratione, qua verum est, nil proficiscitur, nisi verum, qualis catholica Christianorum fides est, cui nihil eorum, quae vera ac solida sunt, unquam repugnat, cuius stabile fundamentum lapidibus preciosis ac lucidissimo omnium marmore constat.

II.

Sebastianus Salvinus Nicolao Batoreo episcopo Vacienti.

a)

Accipe opusculum a Sebastiano Salvino de sacramento nuper editum. Fieri minime posse putabam, venerande pater, quin ad virum sacrum aliquid scriberem de sacramento. Sacra enim sacris non immerito tribuuntur. Est tanti in te boni causa deus omnipotens, qui facit mirabilia solus, cui soli gratias ingentissimas agamus semper et habeamus. Non dedignere, quaeso, humanissime pater, munuscula Salvini tui, quae parva erunt, si re ipsa considerentur. Si animo: magna, immo maxima et aptissima. Est enim mihi animus erga te maximus, voluntate ipsa aptissimus ac paratissimus. Utinam mea semper tibi placeant, ut placent mihi tua suntque undique placitura. Recorderis Magni Alexandri denique precor, qui mentem respexit non carmina Choerili. Magnanimi namque est quam gratissime semper accipere parva.

b)

Accipe, quae mitto tibi nunc, munuscula, princeps,
 Parva, meum modo si respicis ingenium.
 Sed tamen illa vides, si, quo de fonte resurgunt,
 Maxima sint eadem semper habenda tibi.

Illic namque sacris adytis quaecunque tenentur, 5
 Conditae sunt verbis ecce notata meis.
 Illic ab aethereo veluti descendit Olympo,
 Dicimus hanc mundi, qui regit arte, domum,
 Unde petenda salus homini cuicunque volenti,
 Tollendum cunctis sit scelus unde viris, 10
 Nam quicumque cibum divina ex arce profectum
 Sumit, certa suae signa salutis habet.
 Ergo, velim, capias haec munera parva libenter,
 Quae tibi Bastianus mittit ut ampla tuus.
 Istis si quid enim, quod plus decuisse putabis, 15
 Defuerit scriptis, culpa putanda mea est.
 At si summa tibi videantur dona legenti,
 Haec erit a summo vis data summa deo.

¹ Salvinus magyar vonatkozásait Huszti József írta meg Platonista őrekről Mátyás király udvarában (Pécs, 1925., Minerva-könyvtár I.) c. munkája 91–94. ll.-on. — Nem kis jelentőségű Husztinak az a felfedezése, hogy megtalálta Salvinus leveleskönyvét (Vat. Lat. 5140.), melyben Mátyás királyhoz egy, Báthori Miklóshoz pedig két levele található, egy másik levelében pedig Báthoriról szól.

² A dedicációnak több, mint egyharmada az *Analecta Novában* (442. lap) jelent meg. Hogy az ajánlás szövege csak részben van közölve, nincs feltüntetve.

³ Ez évszám a *Cod. Magliab.*-ban (fol. 63.) található. (L. *Analecta Nova*, 442. I. 1. jegyzet.) Huszti a kísérő levelet 1482. második felében írottak gondolja (i.m. 93. l., 9. jegyzet). A *Cod. Magliab.* e bejegyzése szerint Salvinus e levelet valószínűleg jóval előbb írta.

⁴ A *Cod. Magliab.*-ban előbb van a verses dedicatio.

⁵ Megvan az említett vatikáni kéziratban is.

⁶ E dedicációkat, valamint a leveleket is a *Monumenta c.* sorozatom IV. k.-ében fogom kiadni. Az I. dedicatio: *Magliab.* 1r–2r, *Riccard.* 1r–3r; a II. dedicatio: *Magliab.* 39 bis v–40v, *Riccard.* 62v–63v. — Minthogy a *cod. Riccard.* a II. redactiót tartotta fenn számunkra, annak az olvasatait fogadtam el. — *Variantes lectiones* (*M*: *Magliab.*; *R*: *Riccard.*; *a*: *Analecta Nova*): I. *MR*, *h* (1–4.) — 2. *Samuele*] *Samuel h* — 3. *Benedictum (bis)*] *Bonifatium MRh* — 4. *neque postulo om. h.* — *solito*] *soluto h* — 10. *eos om. M* — 11. *catholica Christianorum*] *Christianorum catholica M* — II. *MR* — *Tit. Nicolao*—*Vaciensi*] *Florentinus és üres hely.* *a*) — 1. *editum*] *editum tuoque nomini dicatum M* — *sacrum*] *sacrum et fere ab ineunte aetate sacris initiatum M* — 2. *gratias ingentissimas*] *ingentissimas gratias M* — 3. *parva*] *parva atque inepta M* — *et*] *atque* [*M* — 4. *ipsa om. M* — 5. *Recorderis*] *Recordere, obsecro tandem M* — *denique precor om. M* — *b*) — 1. *munuscula*] *ered.*: *munus, a -cula később beírva M* — *princeps*] *helyében két pont (.) van M*; *e* szó kaparáson, de ugyanatő a kéztől *R* — 7. *Illic*] *Illhic M* — 11. *arce*] *arte R* — 12. *certa*] *certe R*

9. Callimachus Experiens.

Callimachusnak Pro regina Beatrice ad Mathiam Hungariae regem c. költeményét egy XVI. sz. elejéről való, Callimachus költeményeit tartalmazó kódexben megtaláltam. A kéziratot a firenzei Bibliotheca Riccardianában őrzik; jelzete N. I. XXII. (162.), a költemény fol. 285r—287r-n található. E költeménynek eddig csak egy kézírata¹ volt ismeretes.

¹ Vat. Lat. 2869., fol. 47v—49r. kéziratból legelőször Hegedüs adta ki: Irodalomtörténeti tárlózasok az olasz könyvtárakban, Irodalomtörténeti Közlemények, 1898., 476—77 ll.-on. — Azután Huszti: Callimachus Experiens költeményei Mátyás királyhoz, Budapest, 1927. 19—21. ll.-on Callimachusnak egyéb magyar vonatkozású költeményeivel együtt. — Callimachusnak összes magyar vonatkozású költeményeit a Monumenta c. sorozatomban fogom kiadni (IV. kötet).

10. Angelus Politianus.

Hegedüs az Analecta Recentiorában¹ közzétette Politianusnak Mátyás király kútjára írt 2 epigrammáját, mindkettőt hibásan;² itt közlöm a helyes szöveget:

In fontem Ungari regis.

Usque Fluentina vectum est hoc marmor ab urbe,
Mathiae ut regi largior unda fluat.

In eundem.

Tusca manus, Tuscum marmor, rex Ungarus auctor,
Aureus hoc Ister surgere fonte velit.

A költeményeket megtaláltam két incunabulumban³ azonkívül egy XVI. sz.-i kéziratban⁴ is. E kézirat Colocci gyűjtése egy kiadás számára, ki, ebből is látszik, nagy rokonszenvvel viseltetett a magyarok iránt.

¹ Analecta recentiora ad historiam renescentium in Hungaria litterarum spectantia, Budapestini, 1906., 123. l. — A két epigrammát Hegedüs Ranutius Gherusnak Delitiae CC. Itolorum poetarum huius superiorisque aevi illustrium c. kétkötetes munkájából közli (II. 353—54. ll.).

² Hegedüs *Fluentina* helyett *Florentino*-t ír (a saját coniecturája) igen helytelenül, mert a Florentina szóban az o hosszú s így hibás a versben. Politianus különben *Florentia* helyett szójáték kedvéért (*Fluentina—fluat*) írta a *Fluentina urbs*-ot. A *Florentino* természetesen sajtóhiba Hegedüsénél Florentina helyett. Az első vers azután ezzel a hibával került bele a Bibliotheca Corvinába (Budapest, 1927., 23. l.). — A másik

versnél sajtóhibaként *Ungaris* van *Ungarus* helyett Hegedüs-nél. E költeménynél az alább említett incunabulumokban és kéziratban *Thusca* és *Thuscum* van *Tusca* és *Tuscum* helyett, e második költeménynek pedig a címe a kéziratban *Ad eundem fontem*.

³ Hainnál (*Repertorium bibliographicum*) az 1498-as kiadás 13.218., az 1499-es kiadás pedig 13.219. számú. Hain szerint — amennyire közléséből kivehető, — más incunabulumban ezek az epigrammák nem fordulnak elő. — E költeményeket különben más kiadásokban is felleltem.

⁴ A vatikáni könyvtárban: Ottob. Lat. 2860., 28v. — E kéziratot Huszti fedezte fel s ugyanő állapította meg a kézirat Colocci-eredetét. Egyelőre kiadatlan kutatásainak eredményeire utal a Janus Pannoniusról szóló monografiájában (412. l. 33. jegyzet).

11. Ioannes Garzo.

Garzónak Mátyás királlyal való összeköttetésére eddig csak abból a halotti beszédből következtettünk, melyet felette tartott.¹ Bolognában végzett kutatásaim során Garzo művei közt egy Mátyásnak ajánlott, eddig ismeretlen munkáját két kéziratban is megtaláltam.² — Ezzel tehát az elveszett Corvina számát eggyel gyarapítanom sikerült.

Garzo e munkája Mátyásnak Sagan hercege (János) ellen viselt hadjáratát³ tárgyalja, mely az 1488. év második felében ment végbe. Minthogy pedig Garzo e rövid ideig tartó háborút aránylag elég részletesen és pontosan tárgyalja e művében, ez arra enged következtetni, hogy ugyanakkor esetleg Magyarországon tartózkodott és csak Mátyás halála után hagyta volna el hazánkat, vagyis a Mátyás felett tartott gyászbeszédet is itt mondta volna el.⁴ Erre a feltevésre feljogosít bennünket beszédének közvetlen hangja is, azonkívül magyarokkal folytatott levelezése⁵ is, mely Mátyás halála utáni időben keletkezett, vagyis amiből szintén az azt megelőző magyarországi tartózkodást tételezhetjük fel. Végül pedig Garzónak Mátyás udvaránál való tartózkodása összefüggésben lehet a királynak azzal az élete végén megnyilvánult törekvésével, hogy olasz történetírókat⁶ Magyarországra hívni igyekezett.

Ez aránylag nem nagyterjedelmű történeti munkának Mátyáshoz intézett ajánló sorai a következők:⁷

Iohannis Garzonis ad Matthiam Pannoniae regem de bello ab eo cum Iohanne Sagona feliciter gesto libellus incipit.

Qui laudant maiestatem tuam, rex Matthia, praeclarum illi opus faciunt. Non enim video, quod maius quodve praestantius efficere possint, quam eum regem, qui de Christiana religione semper optime meritus fuit, dignissimis laudibus prosequi. Eius tot ac tanta in illum extant beneficia, ut, si ea

laudibus efferre velim, nequaquam possim ipsis parem orationem afferre, qui mihi et verborum ornatu et sententiarum gravitate praestant, tantam sibi deposcant provinciam. Nullo dynastae, principis, tetrarchae, regis audivimus, qui ad Christianam religionem defendendam atque amplificandam te propensiori fuerint animo, qui non semel, sed saepius barbarum hostem Christianum sanguinem sitientem fugasti, vicisti, cecidisti. Sed haec a me suo explicabuntur loco. In praesenti quoniam non nihil otii nactus sum, institui bellum, quod cum Iohanne Sagona potentissimo principe feliciter gessisti, litteris ac memoriae prodere atque eo munere maiestatem tuam afficere, materiam profecto litterarum monumentis celebrandam. Quod si libellum ipsum tibi iocundum esse cognovero, maiori cum fiducia ceteras res bellicas tuas, quibus immortalitatem adeptus es, in historiam conferam.

¹ Ábel fedezte fel és részben lemásoltatta a bolognai könyvtár 742. sz. kódexéből; Hegedüs az Irodalomtörténeti Közlemények 1901. évfolyamában lefordította és latin szövegét is közölte a 299—307. ll.-on. Cikkének címe: Gyászbeszéd Mátyás király felett. A latin szöveget az *Analecta Nová*ban adta ki újból a 195—201. ll.-on.

² A bolognai egyetemi könyvtár 753. sz. (e kéziratban a Mátyásnak ajánlott munka után a feletje tartott beszéd is megvan) és 1622. sz. kézírataiban.

³ L. Teleki, Hunyadiak kora Magyarországon, V. 442—49. ll.

⁴ Bonfini a IV. decas 8. könyvében Mátyásnak Székesfehérváron végbement temetésénél szónokok is jelenvoltak, de csak Ransanust említ meg, hogy beszélt. Lehetséges, hogy Garzoni Magyarországon más alkalommal tartotta a beszédet.

⁵ E leveleket e sorozat következő füzetében, melyben az 1490—1516-ig terjedő emlékeket nyujtom, fogom ismertetni.

⁶ Bonfini; ebből a törekvéséből magyarázható Ransanus követsége is Mátyás udvaránál.

⁷ A két kézirat variánsait nem közlöm; a 753. sz. kézirat szövege jobb. E kézirat lapjai nincsenek megszámozva, az 1622. sz.-ban a dedicatio a 355v-n található. Magát a történeti munkát az általam szerkesztett *Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum* c. sorozatban fogom kiadni.

12. Bibliotheca Corvina.

A varsói egyetemi könyvtárban (Biblioteka Uniwersytecka)² Joannes Chrysostomos műveinek latin fordítását tartalmazó Corvin-kódexet találtam (jelzete: Lat. I. F. vol. 99.), mely a Bibliotheca Corvina rekonstruált katalógusaiban még legújabbán is a szentpétervári Közkönyvtár tulajdona.³ E kéz-

irat az 1921-ben kötött rigai egyezmény alapján került vissza régi tulajdonosához, honnan 1833-ban, a lengyel forradalom leveretése után hadizsákmányként került Szent-Pétervárra a császári Közkönyvtárba.

Szükségesnek látom e helyen e Corvina provenienciájára nézve eddig forgalomban lévő téves adatokat megcáfolni. E kézirat sohasem volt Dubrowsky tulajdona; az ő könyvtára ugyanis, mely az első francia forradalom idején keletkezett, már 1805-ben alapját képezte a császári könyvtárnak.⁴ E kézirat sohasem volt az Eremitage-ban, mert 1833-ban mindjárt a császári könyvtárba kebelezték be.⁵

¹ Jelenleg több becses adat áll rendelkezésemre a Bibliotheca Corvina-ra vonatkozólag, melyeknek feldolgozása külföldi tanulmányutat kíván meg; remélem, hogy 1932. nyarán erre vonatkozó kutatásaimat részben befejezhetem.

² E könyvtár igazgatójának, dr. Stefan Rygiel-nek és könyvtártisztjének, Tadeusz Romer-nek szíves útbaigazításaikért és adataikért e helyen is köszönetemet fejezem ki.

³ Bibliotheca Corvina. Mátyás király Budai Könyvtára. Irták † Frakkói Vilmos, Fögel József, Gulyás Pál, Hoffmann Edith. Szerkesztették: Berzeviczy Albert, Kollányi Ferenc, Gerevich Tibor. Budapest, 1927.; 132. sz. kézirat (74. l.). — Dr. Hoffmann Edith: Régi magyar bibliofilek. Budapest, 1929., 103. l.

⁴ L. A pétervári császári könyvtár ismertetése. (Névtelen szerzőtől.) Magyar Könyv-Szemle 1887., 265—6. ll.

⁵ L. u. o. 266. l. — L. még Römer Flóris cikkét: Corvin-codexek Thornban, Königsbergben és Szent-Pétervárt. Magyar Könyv-Szemle 1876., 4—6. ll. — E kézitról legújabban Josef Korzeniowski ír az Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce c. folyóirat, melyet a Krakkói Tudományos Akadémia ad ki, XI. kötetében (1910.) a következő c. értekezésében: Zapiski z rękopisów Ces. Bibl. Publ. w Petersburgu i innych Bibl. Petersb. a 10—13. ll.-on, ahol bibliográfiát is nyújt. Sajnos, e cikket lengyelországi tartózkodásom alatt már nem sikerült áttanulmányoznom, de tartalma részben a fentebb mondottakkal egyezik.

